

תשרי

כוונה להפרשת חלה
מתוך שער ההכנות לשבת בבית / הרב עודד מזור

עת באה שבת אל ביתנו, עת עורכים אנו את השלחן,
נעלה התפלה מלבנו, כתרומת הבצק המוכן.
שנדע להפריש מזמננו, מן היכלת ומן הנכסים,
שנדע לפרש מלותינו, גלויים ולא מקסים.
שמחוות הזולת יתפרשו כאן לכף זכות ובעין טובה,
ויפרש מעלינו כל צער, כל מכאוב וכל דאבה.
שנפרש מימים שחלפו כבר, נשאירם מאחור בחיור,
ונפרש בשמחה על ביתנו, יום שבת מנחם וברוך.
את סכת שלומך פרש עלינו, רחמים וחיים ושלום,
להניח ברכה אל ביתנו, לפרש מלבנו חלום.

ערב ראש השנה, יום ראשון, כ"ט אלול תשע"ט 29.9

נושא חשוב שיש לתת עליו את הדעת, במסגרת ההכנות שלנו לקראת ראש השנה, הוא ענין המוכנות האישית של כל אחד ואחת מאתנו לקראת ראש השנה. לא די בעסוק בנושאים שבין אדם למקום - יש להקדים להם נושאים שבין אדם לחברו. חשוב להיות מודע ולעשות כל שבידינו להגיע לראש השנה כשלבנו, מחשבותינו וידינו נקיות. **הרב יהורם מזור**

- א. נוהגים להשכים לאמירת סליחות של ערב ראש השנה, הנקראות בקהילות אשכנז סליחות "זכור ברית", על שם אחד הפיוטים המרכזיים בסדר הסליחות של לילה זה.
- ב. אין תוקעים ביום זה בשופר על מנת להבדיל בין התקיעות של חודש אלול שהן בגדר מנהג, לבין תקיעות החובה של החג.
- ג. נוהגים להרבות בצדקה בערב החג ובימים שלפניו.
- ד. המקפידים בדיני בישול והבערת אש בחג מדליקים נר של שתי יממות, אשר יאפשר העברת אש לצורכי בישול ולהדלקת נרות החג בערב השני, ועורכים ערוב תבשילין, על מנת לאפשר הכנה של סעודות השבת במהלך החג.
- ה. מדליקים את נרות החג טרם שקיעת החמה ומברכים לאחר ההדלקה (להבדיל מערב שבת) את ברכת "להדליק נר של יום טוב" ואת ברכת הזמן (שהחיינו).

א' ראש השנה, יום שני, א' תשרי תשע"ט 30.9

- א. בערב החג מדליקים נרות ומברכים לאחר ההדלקה "להדליק נר של יום טוב" ואת ברכת הזמן (שהחיינו). יש הנוהגים להדליק את הנרות בעת סעודת החג באמצעות העברת אש נר שהודלק לפני כניסת החג.
- ב. נוסח התפילה המיוחד, הכולל תוספות בתפילת העמידה ופיוטים, נמצא במחזור "כוונת הלב".
- ג. בברכת המזון מוסיפים את ברכת "יעלה ויבוא", את הבקשה: "הרחמן הוא יחדש עלינו את השנה הזו לטובה ולברכה" ואת הבקשה: "הרחמן הוא ינחילנו יום שכולו טוב".
- ד. מנהג ארץ ישראל שאין מקדשים בבית הכנסת בראש השנה. מנהג חלק מקהילות התנועה לערוך בכל זאת קידוש וסדר סמנים גם בבית הכנסת בתום התפילה. מנהג קהילות אחרות להזמין את הילדים אל בימת בית הכנסת לקידוש, ובנוסף לכוסית

היין לתת להם תפוח בדבש או ממתק ולברך יחד אתם "יהי רצון שתהא השנה טובה ומתוקה"

- ה. בסעודת החג נוהגים לקדש בסדר יק"ז (יין, קידוש היום (מקדש ישראל ויום הזיכרון) וברכת הזמן). לאחר ברכת הפת נוהגים לטבול הפת בדבש.
- ו. בתום הקידוש עורכים את סדר "סימנא מילתא" ופותחים את הסעודה במאכלים סמליים ובהם תפוח בדבש, רימון, ראש דג, סלק, גזר, תמרים, רוביא, כרישה, ועוד. מברכים ברכת "בורא פרי העץ" לפני אכילת הפרי הראשון, וברכת "בורא פרי האדמה" לפני אכילת הירק הראשון.
- ז. בשחרית מתפללים עמידה של שבע ברכות, הכוללת את התוספות המיוחדות לעשרת ימי תשובה. לאחר תפילת העמידה אומרים את הפיוט "אבינו מלכנו".
- ח. קריאת התורה וההפטרה: מוציאים שני ספרי תורה ואומרים י"ג מדות ופסוקי "ואני תפילתי". בספר ראשון קוראים לחמישה עולים בסיפור לידתו של יצחק בפרשת "וירא" (בראשית כא, 1-34). בקהילות בהן נוהגים לברך בברכת "מי שברך" את העולים לתורה מוסיפים: "ויכתבה/ו ויחתמה/ו לחיים טובים ביום הדין הזה", בספר השני מעלים את המפטיר. מנהג רבות מקהילות התנועה, וכך גם נוסח מחזור כוונת הלב לקרוא את פסוקי החג בפרשת "אמר" (ויקרא כג, 23-25). המנהג המסורתי הוא לקרוא בפרשת קורבנות החג מתוך פרשת "פנחס" (במדבר כט, 1-6). יש הנוהגים לומר חצי קדיש בתום הקריאה בספר הראשון ובספר השני, ויש הנוהגים לומר חמש העליות ולפני המפטיר את הברכה בעבור החולים.
- ט. קהילות שאינן מקיימות תפילות ביום השני של ראש השנה, יכולות לקרוא את הקריאה של היום השני (פרשת העקידה, וראו בהמשך) ביום הראשון (מנהג קהילת הר-אל).
- י. ביום הראשון של החג מפטירים בהולדת הנביא שמואל ובתפילת חנה בספר שמואל א'. מנהג חלק מקהילות התנועה להסתפק בקריאת פרק א'. מנהג קהילות אחרות לקרוא גם את תפילת חנה (שמואל א' ב, 1-10)
- יא. כבכל השבתות והימים הטובים מוסיפים תפילה לשלום חילי וחיליות צה"ל ותפילה לשלומה של מדינת ישראל לאחר קריאת התורה. בראש השנה וביום הכיפורים נוהגים להוסיף תפילה לשלום אחינו הנתונים בשביה ובצרה, כמופיע במחזור כוונת הלב. מן הראוי להקדיש התפילה לאזרחי ישראל הנמצאים בשבי ולמשפחות חללי צה"ל המקוות להביא את בניהן לקבר ישראל.
- יב. תקיעות השופר: לאחר קריאת התורה וההפטרה וטרם השבת הספרים להיכל, תוקעים בשופר שלוש פעמים בסדר תקיעה-שברים-תרועה-תקיעה (תשר"ת); שלוש פעמים: תקיעה-שברים-תקיעה (תש"ת) ושלוש פעמים: תקיעה-תרועה-

מנהגי תקיעת שופר

- א. תקיעת השופר היא מצוותו המרכזית של ראש השנה. בנוסף למצווה זו התפתחו שני מנהגים: תקיעה בשופר בחתימת תפילת נעילה, כזכר לתקיעת השופר במוצאי יום הכיפורים של שנת היובל, ותקיעות בשופר במהלך חודש אלול (הספרדים תוקעים בעת אמירת י"ג מידות בסליחות; האשכנזים תוקעים בתום תפילת שחרית).
- ב. למרות שהתורה אינה מזכירה דווקא את השופר ככלי לתרועה בראש השנה, למדו את החכמים את הדבר מאזכור השופר ביחס למצוות היובל ("שיהיו כל תקיעות שביעי שוות זו כזו" בבלי, רה"ש לג ע"ב).
- ג. כל הקרניים, למעט קרן הפרה, כשרות להתקנת שופר. המנהג הוא לתקין שופר מקרן הכבש או מקרן היעל. רוב העדות תוקעות בראש השנה בשופר כפוף של כבש. יהודי תימן נוהגים לתקוע בקרן היעל שהיא ארוכה ומסולסלת.
- ד. בתפילות ראש השנה נוהגים לתקוע בשופר בתפילת שחרית ובתפילת מוסף. מלכתחילה ניתן לצאת לידי חובת שופר בכל שעות היום (לא נוהגים לתקוע בלילה). בתפילת השחרית תוקעים לאחר קריאת התורה וההפטרה, טרם השבת ספרי התורה להיכל. בתפילת המוסף משלבים את תקיעות השופר בחתימת ברכות "מלכויות", "זיכרונות" ו-"שופרות".
- ה. המנהג המסורתי הוא להימנע מתקיעת השופר ביומו הראשון של ראש השנה שחל בשבת, בשל החשש שמי שאינו בקיא יטלטל את השופר לצורך לימוד התקיעה אצל מומחה (בדומה לאיסור נטילת לולב בשבת או קריאת מגילה בשושן פורים שחל בשבת). עם זאת ישנן עדויות מוצקות להלכה ארץ ישראלית במסגרתה נהגו לתקוע בשופר גם בשבת, על יסוד מנהגו של רבן יוחנן בן זכאי בבית הדין ביבנה. מנהג רוב קהילות התנועה לתקוע בשופר גם בשבת. קהילות הנמנעות מתקיעה בשבת ראוי ותקפדנה את מטבע התפילה בברכת קדושת היום בתפילות העמידה ובקידוש מ-"יום תרועה" ל"יום זיכרון תרועה".
- ו. חכמי המשנה והתלמודים נחלקו בהבנת קול "התרועה" שתורגם לארמית כ"יבבא". לשיטת דעה אחת מדובר בקול של אנחה. הדעה האחרת הציעה את קול היללה. על יסוד דעות אלו נקבעו שלושה סוגי קולות:

תקיעה גדולה (תר"ת) (סה"כ שלושים תקיעות). לפני התקיעה נוהגים לומר את מזמור תהילים מז' ולקט פסוקים נוספים. מברכים לפני התקיעה "... וציוונו לשמוע קול שופר" ואת ברכת הזמן (שהחיינו). נוהגים שהתוקע/ת קורא/ת את הבקשה המיוחדת לבעלי התקיעה. שליח הציבור, או אחד מחברי הקהילה, מקריא את סדר התקיעות עבור התוקע. המנהג המסורתי הוא שהקהל יושב בשעת תקיעות אלו (להבדיל מתקיעות תפילת מוסף); מנהג רבות מקהילותינו שהקהל עומד אף בתקיעות אלו. ראו בהמשך פירוט והרחבה של מנהגי תקיעת השופר.

יג. לאחר תקיעת השופר מחזירים את ספרי התורה להיכל.

יד. תפילת המוסף: בתפילת העמידה של מוסף ראש השנה תשע ברכות, ובכללן שלוש הברכות המיוחדות לחג: "מלכויות" (הנאמרת במסגרת ברכת "קדושת היום"), "זכרונות" ו-"שופרות". בחתימת כל אחת מהברכות נוהגים לתקוע בשופר. מנהג מחזור "כוונת הלב" לתקוע שלוש פעמים תשר"ת בסיום "מלכויות"; שלוש פעמים תש"ת בסיום "זכרונות"; ושלוש פעמים תר"ת בסיום "שופרות". בעת התקיעות הקהל עומד על רגליו.

טו. מנהג רבות מקהילות התנועה לומר זכר למוסף בלבד, הכולל את הפיוט "ונתנה תוקף" ואת שלוש הברכות המיוחדות. חלק מקהילות התנועה נוהגות להתפלל ראשית בדומיה את עמידת המוסף במלואה (המופיעה בסוף מחזור "הכוונה שבלב"), ולשלב את הפיוט "ונתנה תוקף" ותקיעות המוסף במעין חזרת הש"ץ.

טז. בקידושא רבא של ראש השנה אומרים לפני הברכה את פסוקי "וידבר משה" (ויקרא כג, 44), ו-"תקעו בחודש שופר" (תהילים פא, 4-5), כמופיע במחזור כוונת הלב. לאחר ברכת "המוציא" טובלים את החלה בדבש.

יז. אין קוראים בתורה בתפילת מנחה (הקריאה בתורה במנחה מתבצעת רק כאשר יומו הראשון של החג חל בשבת, ואז קוראים בפרשת השבוע החדש: "האזינו"). מתפללים תפילת עמידה של שבע ברכות וחותרים בסדר "אבינו מלכנו".

יח. לאחר תפילת המנחה, בשעות אחר הצהריים, נוהגים לערוך את סדר התשליך, לגדותיו של מקור מים. מנהג חלק מקהילות התנועה לקיים את התשליך ביומו השני של החג. סדר התשליך כולל אמירת הפסוקים הבאים: מיכה ז, 18-19 ("ותשליך במצולות ים..."), תהילים קיח 9-5 ("מן המצר..."), מזמורי תהילים לג ו-קל ובקשות שונות. רבני התנועה חברו בקשות ונוסחים שונים למעמד התשליך. קהילות ספרד נוהגות לחתום את התשליך באמירת משנה וקדיש דרבנן. על מנת לזכות הרבים ניתן לתקוע בשופר גם במעמד זה (מן הראוי לתקוע לכל הפחות עשרה קולות: תשר"ת, תש"ת ותר"ת). במידה ויש בקהל מי שטרם שמע תקיעת שופר ניתן לברך את ברכת השופר ואת ברכת הזמן (שהחיינו).

שלושה קולות של אנחה (שברים), תשע קולות של יללה (תרועה) ושילוב של שני הקולות (שברים-תרועה).

ז. על יסוד העובדה שפסוקי התורה של מצוות היובל ושל ראש השנה מזכירים שלוש פעמים את המונח "תרועה" למדו חז"ל שיש להשמיע שלוש תרועות בראש השנה. בנוסף, על יסוד העובדה שהפסוק המדבר בתקיעת השופר במוצאי יוה"כ של שנת היובל מוזכרות פעמיים הטיות הפועל "להעביר" ("והעברת שופר" ו-"ותעבירו שופר" ויקרא כה)) למדו החכמים שיש להשמיע לפני ואחרי כל תרועה קול פשוט של תקיעה.

ח. שילוב מסורות חז"ל שהוזכרו לעיל הוביל לקביעת סדר התקיעות הבסיסי של שלושה מחזורים לכל אחד מהקולות האפשריים של "התרועה", בלוויית תקיעה פותחת ותקיעה חותמת: תקיעה - שברים-תרועה - תקיעה (תשר"ת כפול שלוש); תקיעה - שברים - תקיעה (תש"ת כפול שלוש); תקיעה - תרועה - תקיעה (תר"ת כפול שלוש) - סה"כ שלושים קולות. התקיעה האחרונה של סדר תר"ת היא תקיעה ארוכה במיוחד (תקיעה גדולה).

ט. בסדר התקיעה בתפילת השחרית נוהגים להקדים לשלושים הקולות את מזמור מ"ד ("למצח לבני קרח"), המזכיר את קול השופר. לאחר לקט פסוקים נוסף נוהגים שהתוקע אומר תחינה קצרה. התוקע מברך לפני התקיעות (ומנהג חלק מהקהילות שכל הקהל מברך יחד עמו) את ברכת "... לשמוע קול שופר" ואת ברכת הזמן (שהחיינו). נוהגים לברך את הברכות בשני ימי החג.

י. התקיעות בתפילת השחרית נקראות "תקיעות דמיושב" מכיוון שהציבור אינו נדרש לעמוד בזמן שמיעתן. מנהג רבות מהקהילות שהציבור עומד גם בזמן תקיעות אלו.

יא. נוהגים ששליח הציבור או אדם אחר מקריא לאוזני התוקע את סדר התקיעות, תקיעה אחר תקיעה. בסדר תשר"ת מכריזים יחד: "שברים תרועה" והתוקע משמיע שני הקולות ברצף. אם שגה בעל התקיעה בהשמעת הקול מקריאים אותו מחדש.

יב. ביחס לתקיעות בחתימת הברכות: "מלכויות", "זכרונות" ו-"שופרות" של תפילת המוסף ישנם מנהגים שונים. מנהג חלק מהעדות להשמיע בחתימת כל ברכה סדר תשר"ת-תש"ת-תר"ת. מנהג אחר, המופיע במחזור "כוונת הלב"

לחתום את ברכת "מלכויות" בשלושה מחזורי תשר"ת; את ברכת "זכרונות" בשלוש מחזורי תש"ת; ואת ברכת "שופרות" בשלושה מחזורי תר"ת.

יג. במנהג התפילה המסורתי נוהגים לתקוע גם בחתימת הברכות בעת התפילה בלחש. המתפללים ממתינים לתקיעותיו של בעל התקיעה בסוף ברכת "מלכויות", אז ממשיכים בלחש עד שמיעת התקיעות בחתימת "זכרונות", וממשיכים שוב עד לחתימת "שופרות" ושמיעת קולות השופר. בעת חזרת שליח הציבור על תפילת העמידה (תפילת תשע) תוקעים בשופר פעם נוספת בסוף כל אחת משלוש הברכות.

יד. על פי מנהג זה מושמעים שלושים קולות בסוף תפילת השחרית, שלושים קולות בתפילת הלחש של מוסף ושלושים קולות בעת חזרת שליח הציבור. על מנת להשלים את סך הקולות למאה נוהגים להוסיף עשרה קולות תשר"ת-תש"ת-תר"ת בתום קדיש תתקבל החותם את התפילה.

טו. רוב קהילות התנועה (לרבות אלו הנוהגות באמירת תפילת מוסף בלחש) נוהגות להשמיע את תקיעות השופר רק בעת חזרת שליח הציבור על סדר "מלכויות", "זכרונות" ו-"שופרות". על מנת להשלים את סך הקולות לשבעים, ניתן להוסיף עשרה קולות בחתימת תפילת המוסף לאחר קדיש תתקבל או קדיש האבלים. תקיעות המוסף נקראות "תקיעות מועמד" ויש לשומען עומדים.

טז. יש הנוהגים לכסות את השופר ולא להותירו גלוי בין סדר תקיעות אחד למשנהו בדומה לספר תורה. מנהג קהילות אשכנז שהתוקע בשופר מתעטף בקיטל (חלוק תפילה) לבן בדומה לשליח הציבור. נוהגים להזמין את בעל התקיעה לעליה לתורה בתפילת השחרית לפני התקיעות.

יז. בחלק מהקהילות התנועה נוהגים לצרף יחד מספר בעלי תקיעה ולהשמיע בו זמנית קולות של מספר שופרות. יש אף הנוהגים לשלב ילדים בסדר התקיעה. קהילות הנוהגות כך - ראוי וייחדו לכך את אחד מסדרי התקיעות ולהותיר את הסדר השני לתקיעות של בעל תוקע מנוסה ובקיא.

יח. מנהג ראוי הוא שבעלי התקיעה מבקרים חברי קהילה חולים או קשישים שנבצר מהם להגיע לבית הכנסת על מנת להשמיע באוזנם את קול השופר וכן לקיים מעמד פומבי של תקיעת שופר בגינה ציבורית או במקום התכנסות אחר לטובת מתן הזדמנות לציבור גדול לשמוע את קול השופר בימות החג.

ב' ראש השנה, יום שלישי, ב' תשרי 1.10

- א. שני ימי ראש השנה נחשבים כ"יומא אריכתא", ועניני התפילה, ההלכה והמנהגים בהם שווים.
- ב. בערב היום השני נוהגים להדליק נרות חג בברכה ("... להדליק נר של יום טוב" ו-"שהחיינו"). המקפידים בדיני העברת אש בחג, מדליקים את נרות החג באמצעות העברת אש מנר נשמה אשר הודלק לפני כניסת החג.
- ג. בסעודת החג בערב ב' ראש השנה נוהגים להניח פרי חדש על השולחן, או ללבוש בגד חדש, ולכוון גם עליהם את אמירת ברכת הזמן (שהחיינו). יש הנוהגים לערוך את סדר "סימנא מילתא" גם בלילו של היום השני.
- ד. נוסח תפילות השחרית והמוסף דומה לנוסח היום הראשון. במנהג התפילה המסורתית נאמרים בכל אחד מהימים פיוטים שונים במסגרת חזרת הש"ץ. רבות מקהילות התנועה נוהגות לייחד ליום ב' של ראש השנה נוסח יצירתי מיוחד, או אירוע מיוחד בתפילה, כדי להבדילו מיומו הראשון החג.
- ה. בתפילת שחרית קוראים בספר הראשון לחמישה עולים בפרשת העקידה (בראשית כב, 1-24). בספר השני קוראים למפטיר, בקריאה זהה לזה של היום הראשון. מפטירים בנבואת הנחמה של ירמיהו (פרק לא, 1-19).
- ו. במנחה מתפללים תפילת שבע ואומרים את הפיוט "אבינו מלכנו".

"ומחה יי דמעה" - אבלות בראש השנה: ראש השנה מפסיק את אבלות השבעה ואת אבלות השלושים, גם אם האבלים הספיקו לשבת באבלותם במשך זמן קצר בלבד לפני כניסת החג. במידה והאבלים כלל לא נהגו במנהגי האבלות לפני כניסת החג (מכורח או מבחירה) ימנו שבעת ימי האבלות מצאת החג.

האבלים המעוניינים בכך יכולים להמשיך ולקבל מנחמים גם לאחר החג עד השלמת שבעה ימים מיום הקבורה, ואף להודיע על כך ברבים (במודעת האבל או בשמועה). יחד עם זאת לאחר החג האבלים אינם נוהגים במנהגי אבלות השבעה.

במידה והחג בטל את אבלות השבעה, האבלים נוהגים מצאת החג את מנהגי אבלות השלושים וזאת עד ליום הכיפורים. האבלים יכולים לעלות לקבר יקירם בערב ראש השנה או ביום השביעי לקבורתו.

צום גדליה, יום רביעי ג' תשרי 2.10

- א. צום גדליה הוא התענית הרביעית מבין ארבע התעניות לזכר חורבן בתי המקדש והארץ. תענית זו מציינת את רצח גדליהו בן אחיקם, נציב יהודה לאחר חורבן הבית הראשון בשנת 585 לפנה"ס ואת בריחת שארית הפליטה למצרים מאימת הבבלים. בעקבות אירועים אלו בא הקץ לנוכחות יהודית בארץ יהודה עד לימי שיבת ציון.
- ב. **זמן התענית** - מעלות השחר ועד צאת הכוכבים, והיא כוללת איסור אכילה ושתיה, אך לא את יתר העינויים הנוהגים ביום הכיפורים ובתשעה באב. על פי החלטת מועצת הרבנים אין עורכים ביום זה אירועי שמחה בקהילות היהדות המתקדמת, ורבני המועצה אינם עורכים טקסי חופה וקידושין, כולל בערב התענית - מוצאי ראש השנה.
- ג. **ברכת עננו** - מוסיפים לתפילת העמידה את ברכת "עננו". היחיד מוסיף את הברכה כחלק מברכת "שומע תפילה". שליח הציבור, בחזרתו על התפילה, מוסיף את הברכה לאחר ברכת "גאולה" וקודם ברכת "רופא חולי עמו ישראל", כברכה העומדת בפני עצמה (הברכה נחתמת במטבע: "ברוך... העונה לעמו ישראל בצרה"). מנהג קהילות תימן לומר את הברכה בכל תפילות היום (ערבית, שחרית ומנחה). מנהג הספרדים שהיחיד ושליח הציבור אומרים את הברכה בשחרית ובמנחה. מנהג האשכנזים ששליח הציבור אומר הברכה בשחרית, אך לא היחיד, ובמנחה אומרים גם היחיד וגם שליח הציבור.
- ד. בתענית ציבור אומרים את ברכת הכוהנים גם בתפילת המנחה.
- ה. לאחר תפילת עמידה בשחרית ובמנחה אומרים את סדר "אבינו מלכנו". המנהג הספרדי הוא לומר סדר סליחות מיוחד לאחר תפילת העמידה בבוקר התענית. לקהילות אשכנז נוסח סליחות מיוחד לליל התענית (במסגרת הסליחות של עשרת ימי תשובה).
- ו. קהילות המתכנסות לתפילה ביום ג' תשרי ועושות שימוש בסידור "העבודה שבלב", בו לא כלולה ברכת "עננו", יכולות להוסיף לתפילה את ברכת נחם, כנהוג בתשעה באב, ולהוסיף את שירת התיבות האחרונות של סדר אבינו מלכנו לאחר תפילת עמידה. סדר תחנון מיוחד לתעניות ציבור מופיע במוסף התפילה בסוף האוגדן.
- ז. בתפילות העמידה מוסיפים את התוספות המיוחדות לעשרת ימי תשובה; משנים את החתימה של ברכת "קדושת השם" וברכת "השבת המשפט"; כופלים את תיבת "לעלא" באמירת הקדיש, וחותרים ב-"עושה השלום במרומיו...".

בין כסה לעשור, ימים רביעי-שלישי, ד'-ט' תשרי, 2-8.10

- א. בתפילות העמידה מוסיפים את התוספות המיוחדות לעשרת ימי תשובה בברכות: אבות, גבורות, הודאה ועושה השלום, ומשנים את חתימת ברכת "קדושת השם" וברכת "השבת המשפט".
- ב. כופלים את תיבת "לעלא" באמירת הקדיש וחותרים ב-"עושה השלום במרומיו...".
- ג. בתפילת שחרית ומנחה, לאחר תפילת עמידה, אומרים את סדר "אבינו מלכנו" או לחלופין שרים את הבית האחרון של הפיוט.
- ד. בתום תפילת ערבית ובתום תפילת שחרית נוהגים לומר את מזמור תהילים כז. פסוקים מתוך הפרק מופיעים בסידור "העבודה שבלב", בפרקי ההתייחדות האישית בסוף תפילת עמידה לערב שבת ובפרקי "רשות היחיד" שבסוף הסידור.
- ה. במהלך עשרת ימי תשובה ממשיכים באמירת סדרי הסליחות. המנהג המסורתי הוא לומר את סדר הסליחות לאחר חצות הליל ועד לזמן עלות השחר. רבות מקהילות התנועה נוהגות לומר את סדר הסליחות גם בשעות הערב והלילה המוקדמות. מעיקר הדין - ניתן גם לומר את פיוטי הסליחות קודם לתפילת המנחה.
- ו. קהילות ספרד נוהגות לתקוע בשופר בזמן אמירת י"ג המידות במהלך סדר הסליחות. קהילות אשכנז נוהגות לתקוע בשופר לאחר תפילת השחרית.

- ח. קריאת התורה: בתפילת שחרית בציבור קוראים בתורה לשלושה עולים מפרשת "כי תשא", בפסוקים המזכירים את י"ג מידות הרחמים (עליה ראשונה: שמות לב, 11-14; עליה שנייה: שמות לד, 1-3; עליה שלישית: שמות ל"ד, 10-4). נוהגים לפי מסורת אשכנזי שבעת הקריאה הציבורי אומר יחד את הפסוק: "שוב מחרון אפך והנחם על הרעה לעמך", את י"ג מידות הרחמים, ואת המילים "וסלחת לעוננו ולטאתנו ונחלתנו". לאחר האמירה המשותפת חוזר בעל הקריאה על הפסוקים בטעמים של הימים הנוראים. בתפילת מנחה קוראים בתורה וחוזרים על הקריאה מהבוקר. עדות אשכנזי מפטירות בישעיה נה, 6 - נו, 8. ספרדים ועדות המזרח אינם מפטירים כלל בתעניות (למעט ביום הכיפורים ובמנחה).
- ט. נוהגים לומר את מזמור תהילים כז בתום תפילת ערבית ובתפילת שחרית. פסוקים מתוך הפרק מופיעים בסידור "העבודה שבלב", בפרקי ההתייחדות האישית בסוף תפילת עמידה לערב שבת ובפרקי "רשות היחיד" שבסוף הסידור.
- י. בשנים האחרונות יש הקושרים את יום התענית לרצח רה"מ יצחק רבין, אשר כגדליה בן אחיקם, נרצח אף הוא על ידי מתנקש יהודי.
- יא. מנהג חלק מקהילות התנועה להקדיש את ימי התענית "הקטנים" בלוח השנה העברי ללמוד ולעשייה בנושאי חברה, התנדבות וצדק חברתי.

שבת שובה, פרשת וילך, ו' תשרי 5.10

- א. בתפילות העמידה ובברכת "מעין שבע" מוסיפים את התוספות המיוחדות לעשרת ימי תשובה, ומשנים את חתימת ברכת קדושת השם ל"מלך הקדוש". כופלים את תיבת "לעלא" באמירת הקדיש וחותרים ב-"עושה השלום במרומיו...".
- ב. נוהגים לומר את מזמור תהילים כז בתום תפילת ערבית ותפילת שחרית. פסוקים מתוך הפרק מופיעים בסידור "העבודה שבלב", בפרקי ההתייחדות האישית בסוף תפילת עמידה לערב שבת ובפרקי "רשות היחיד" שבסוף הסידור.
- ג. בתפילת שחרית קוראים לשבעה עולים ולמפטיר בפרשת "וילך". בשל מספר הפסוקים המצומצם של הפרשה ראוי לקרוא את הפרשה כולה. מפטירים בהפטרה מיוחדת לשבת "שובה" בהושע יד, מפסוק 2 ועד חתימת הספר. נוהגים להוסיף את הפסוקים מיואל ב, מפסוק 15 ועד סוף הפרק.
- ד. במנחה קוראים לשלושה עולים בפרשת "האזינו".

מנהגי אמירת הסליחות

- א. סדר הסליחות מבוסס על סדרת פיוטים ובינם חזרה על י"ג מידות הרחמים. במרוצת הדורות צורפו לסדר הסליחות תפילות ומקראות פתיחה כדוגמת פסוקי "אשרי יושבי ביתך" וסדרת בקשות ותחינות. בנוסף כולל סדר הסליחות המסורתי את הוידוי ואת פסוקי "נפילת האפיים". מלבד ימי אלול ועשרת ימי תשובה נוהגים באמירת סליחות בתעניות, למעט תשעה באב.
- ב. קהילות ספרד נוהגות לומר את הסליחות ממוצאי ראש חודש אלול ועד לערב יום הכיפורים. קהילות אשכנז, וכך גם מרבית קהילות התנועה, נוהגות להתחיל באמירת התפילות במוצאי שבת שלפני ראש השנה ובלבד שניתן להקדים לחג שלושה ימי אמירת סליחות. במידה וראש השנה חל בשבת, ביום שני או ביום שלישי נוהגים להקדים את אמירת הסליחות למוצאי השבת שבוע קודם לכן כפי שקרה בסוף שנת תשע"ח.
- ג. קהילות ספרד נוהגות לומר מדי לילה סדר סליחות קבוע. קהילות אשכנז נוהגות לשלב בסדר הסליחות פיוטים שונים מדי לילה.
- ד. קהילות ספרד נוהגות לתקוע בשופר בשעה ששליח הציבור והקהל אומרים את י"ג המידות. קהילות אשכנז אינן תוקעות בשופר בזמן אמירת הסליחות ובמקום זאת משמיעות תקיעות שופר בתום תפילת השחרית בימות אלול.
- ה. המנהג המסורתי לומר את סדר הסליחות לפני עלות השחר, באשמורת האחרונה של הלילה. קהילות מסורתיות רבות מקלות באמירת סליחות החל מחצות הלילה (עפ"י שעות זמניות, סביבות 10:30-11:00 בלילה בישראל). מעיקר הדין ניתן גם לומר סליחות בשעות תפילת המנחה. קהילות התנועה נוהגות להקל ולאומרן בשעות הערב והלילה המוקדמות.
- ו. נוהגים לומר את סדר הסליחות בציבור ובמניין, אם כי ניתן לומר את פיוטי הסליחות גם ביחידות. המנהג המסורתי הוא להימנע מאמירת י"ג מידות בהעדר מנין. בעת אמירת י"ג מידות נוהגים לעמוד. שליח/ת הציבור מתעטפים בטלית בעת אמירת הסליחות.

יום הכיפורים, יום רביעי, י' תשרי, 9.10

- א. בערב יום הכיפורים נוהגים להרבות בצדקה ובגמילות חסדים.
- ב. יום הכיפורים אסור באכילה ובשתייה, בסיכת הגוף, ברחיצת הגוף, בנעילת מנעל עור וביחסי אישות.
- ג. בערב החג מדליקים נרות לאחר הסעודה המפסקת ומברכים טרם ההדלקה "... להדליק נר של יום הכיפורים". לאחר ההדלקה מברכים את ברכת הזמן (שהחיינו), ונוהגים לברך את הילדים.
- ד. יש הנוהגים להדליק טרם הדלקת נרות החג גם נרות נשמה לזכר קרוביהם.
- ה. נוהגים ללבוש בגדי לבן ולהתעטף בטלית בכל תפילות יום הכיפורים, לרבות בתפילות ערבית, מנחה ונעילה.
- ו. פותחים את התפילה באמירת תפילת "כל נדרי". מוציאים שני ספרי תורה מן הארון. מנהג חלק מהקהילות להוציא את כל ספרי התורה. משתדלים לומר את סדר "כל נדרי" עוד טרם שקיעת החמה וחותמים אותה בברכת הזמן (שהחיינו).
- ז. בקריאת שמע בערבית ובשחרית נוהגים לומר בקול רם את המלים: "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", לאחר אמירת הפסוק "שמע ישראל...".
- ח. בכל תפילות היום מתפללים תפילת עמידה של שבע ברכות, על התוספות המיוחדות המשולבות בה. לאחר ברכת עושה השלום אומרים את סדר הוידוי (למעט בתפילת הנעילה בה אומרים את הוידוי כחלק מהברכה הרביעית של קדושת היום). המנהג המסורתי הוא שהיחיד אומר את הוידוי בתום תפילת העמידה ואילו בחזרות הש"ץ משלבים את הוידוי בברכה הרביעית - ברכת קדושת היום.
- ט. לאחר סיום סדר הסליחות בערבית, בשחרית במנחה, ובתפילת נעילה אומרים את סדר "אבינו מלכנו".
- י. **קריאת התורה וההפטרה:** בשחרית מוציאים שני ספרי תורה ואומרים לאחר פתיח הארון את י"ג מדות הרחמים ופסוקי "ואני תפילתי".
- יא. בספר ראשון קוראים לששה עולים בפרשת החג. מרבית קהילות התנועה נוהגות לקרוא מתוך פרשת "נצבים" (דברים כט, 9-14; ל, 1-20) כמופיע במחזור "כוונת הלב". הקריאה המסורתית לקוחה מתוך פרשת "אחרי מות" (ויקרא טז, 1-34). בקהילות בהן נוהגים לברך בברכת "מי שברך" את העולים לתורה מוסיפים: "ויחתמהו/ ויחתמה לחיים טובים ביום הדין הזה".
- יב. בספר השני קוראים למפטיר. מנהג רוב קהילות התנועה לקרוא בפסוקי בפרשת "אמר" (ויקרא כג, 26-32) כמופיע במחזור "כוונת הלב". המנהג המסורתי: פסוקי

כב. לאחר תקיעת השופר עורכים הבדלה ומברכים שלוש ברכות (בורא פרי הגפן, בורא מאורי האש והמבדיל בין קודש לחול). לא מברכים על הבשמים. נוהגים להדליק את נר ההבדלה מן האש של אחד מנרות הנשמה שהודלקו לפני החג.

כג. מנהג ראוי של רבות מקהילות התנועה לחתום את סדר התפילות ביום הכיפורים בשירת התקווה.

כד. לקיים את הנאמר "ילכו מחיל אל חיל" (תהילים פ"ד, ח) נוהגים להתחיל בבניית הסוכה כבר במוצאי יום כפור.

"ומחה יי דמעה" - אבלות ביום הכיפורים: יום הכיפורים מפסיק את אבלות השבעה ואת אבלות השלושים, גם אם האבלים הספיקו לשבת באבלותם במשך זמן קצר בלבד לפני כניסת החג. האבלים שקמו מאבלותם נוהגים בכל מנהגי היום ומצטרפים לתפילות הציבור. במידה והאבלים כלל לא נהגו במנהגי האבלות לפני כניסת החג (מכורח או מבחירה) ימנו ימי האבלות מצאת החג, ועד לחג הסוכות.

האבלים המעוניינים בכך יכולים להמשיך ולקבל מנחמים גם לאחר החג עד השלמת שבעה ימים מיום הקבורה, ואף להודיע על כך ברבים (במודעת האבל או בשמועה). יחד עם זאת לאחר החג האבלים אינם נוהגים במנהגי אבלות השבעה.

במידה והחג בטל את אבלות השבעה, האבלים נוהגים מצאת החג את מנהגי אבלות השלושים עד לחג הסוכות, המבטל את יתר ימי אבלות השלושים. האבלים יכולים לעלות לקבר יקירם בערב יום הכיפורים או עד לחג הסוכות.

שבת פרשת האזינו, יג' תשרי 12.10

א. בשחרית קוראים לשבעה עולים ולמפטייר בפרשת "האזינו". בשל לשון השירה של הפרשה ראוי לקרוא את כולה. מפטיירים בשירת דוד בשמואל א כב, 1-51.

ב. במנחה קוראים לשלושה עולים בפרשת "וזאת הברכה".

ג. נוהגים לומר את מזמור תהילים כז בתום תפילת ערבית ותפילת שחרית. פסוקים מתוך הפרק מופיעים בסידור "העבודה שבלב", בפרקי ההתייחדות האישיית בסוף תפילת עמידה לערב שבת ובפרקי "רשות היחיד" שבסוף הסידור.

קורבנות החג בפרשת "פנחס" (במדבר כט 7-11). יש הנוהגים לומר חצי קדיש בתום הקריאה בספר הראשון ובספר השני. יש הנוהגים לקרוא הברכה לשלומם של החולים טרם הגבתה הספר הראשון.

יג. מפטיירים בנבואת ישעיהו: "זה צום אבחרהו" (פרק נז, 21-14 ו- נח, 14-1).

יד. מנהג רוב קהילות התנועה לומר את סדר ה"זכור" לאחר קריאת התורה במנחה כמופיע במחזור "כוונת הלב". מנהג מקצת מקהילות התנועה לומר את סדר ה"זכור" האישי לאחר קריאת התורה בשחרית, טרם השבת ספרי התורה להיכל, כנהוג ברגלים.

טו. **תפילת המוסף:** לאחר החזרת ספרי התורה להיכל מתפללים את תפילת המוסף. לאחר תפילת העמידה קוראים את הפיוט "ונתנה תוקף" ואת סדר עבודת הכהן הגדול. נוהגים ששליח הציבור או הציבור כולו כורעים ונופלים על פניהם במהלך סדר עבודת הכהן הגדול.

טז. **תפילת מנחה:** בתפילת מנחה קוראים לשלושה עולים לתורה. מנהג קהילות התנועה לקרוא מתוך פרשת "קדושים" (ויקרא יט, 18-1), כמופיע במחזור "כוונת הלב". המנהג המסורתי: קריאת פסוקי העריות בפרשת "אחרי מות" (ויקרא, יח, 1-30, המשך הקריאה מבוקר החג). העולה השלישי לתורה מפטייר בספר יונה וחותר בשלושה פסוקים ממיכה ז, 20-18. חותמים את קריאת ההפטרה בשלוש ברכות: "האל הנאמן בכל דבריו", "בונה ירושלים", "משמח ציון בבניה ובבנותיה/ מגן דוד".

יז. מנהג מרבית קהילות התנועה לערוך את סדר ה"זכור" לאחר קריאת התורה במנחה, או בין תפילת המנחה לתפילת הנעילה.

יח. לאחר השבת ספרי התורה להיכל מתפללים את תפילת העמידה ואת סדר הווידוי.

יט. **תפילת נעילה:** בתום תפילת מנחה, חותמים את תפילות היום בתפילת הנעילה. זמנה של התפילה בעת ש"החמה בראש האילנות" (מקביל לזמן הדלקת הנרות בערב החג). במהלך תפילת עמידה וסדר "אבינו מלכנו" מחליפים את התיבות: "כתבנו", "כתוב" "ונכתב" לתיבות: "חתמנו", "חתום" "ונחתם" בהתאמה.

כ. בתפילת נעילה נאמר סדר הווידוי בברכת "קדושת היום", ולא בתום תפילת עמידה.

כא. מסיימים את התפילה עם צאת הכוכבים. בתום התפילה, לאחר אמירת פסוקי הייחוד: "שמע", "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" ו"י"י הוא האלוהים", תוקעים בשופר. יש התוקעים תקיעה גדולה בלבד ויש תוקעים סדר תקיעה-שברים-תרועה-תקיעה גדולה.

מנהגי בניית הסוכה והישיבה בה

- א. הסוכה היא דירת ארעי, האמורה לשמש את האדם בחג הסוכות כמגורי קבע. אין יוצאים ידי חובה בסוכה, שכולה או מקצתה, גזולה או גנובה. סוכה ישנה (כזו הקיימת 30 ימים לפני החג) ניתן לשבת בה, אך יש לחדש בה דבר מה, כדוגמת הנחה מחודשת של הסכך או הוספת סכך.
- ב. גודלה המזערי של הסוכה - שיהא אדם יושב בה כשראשו ורוב גופו בתוך הסוכה. להלכה נקבע שיעור מינימלי של שבעה טפחים לאורך ולרוחב ועשרה טפחים בגובהה (הטפח - 8 ס"מ או 10 ס"מ לשיטה אחרת). גובהה המרבי של הסוכה - עד עשרים אמה (9.6 מטר).
- ג. ארעיות הסוכה הולכת אחרי הסכך. דפנות הסוכה יכולות להיעשות מכל חומר ואף להיות בגדר מבנה קבע (כדוגמת קיר). הסכך חייב להיות מן הצומח, ומדבר תלוש שאינו מחובר לקרקע.
- ד. סוכה כשרה חייבת בשלוש דפנות לפחות, כשהדופן השלישית יכולה להיות צרה ביותר (טפח אחד בלבד).
- ה. "צלתה מרובה מחמתה" - פנים הסוכה צריך להיות מוצל על ידי הסכך. הכלל ההלכתי הוא שאין לבנות סוכה תחת גג או אילן. במקום בו אין ברירה, ראוי לבנות את הסוכה גם באופן שאינו תואם את הדין ההלכתי מאשר לא לבנותה בכלל, ולו כזכר למצווה.
- ו. נוהגים לקשט את הסוכה בפירות ובקישוטים שונים לשם הידור המצווה. נוהגים להזמין את האושפיזין לפני הסעודה בסוכה בכל אחד מימי החג (בערב יום טוב ובערב שבת חוה"מ מזמינים האושפיזין לפני הקידוש).
- ז. נוהגים להקפיד לאכול את סעודת ליל החג בסוכה, ומי שאין ברשותו סוכה ואינו מתארח בסוכה יכול לצאת לידי חובה בקידוש הנערך בסוכת בית הכנסת. במהלך יתר ימי החג נוהגים לאכול את סעודת הקבע בסוכה, ולאכול מחוצה לה רק סעודות ארעי. בכל עת שאוכלים סעודת קבע בסוכה מברכים "ליישוב בסוכה".

חג הסוכות, יום שני, ט"ו תשרי 14.10

- מנהגי התפילה בחג הסוכות מתייחסים למנהג המופיע במחזור "השמחה שבלב" לשלוש הרגלים, בהוצאת מר"ם וקהילת "כל הנשמה".
- א. בערב החג מדליקים נרות ומברכים לאחר ההדלקה "...להדליק נר של יום טוב". לאחר ההדלקה מברכים את ברכת הזמן ("שהחינו").
 - ב. המקפידים בדיני הבערת אש מדליקים טרם הדלקת הנרות נר של יממה להעברת האש לצרכי בישול.
 - ג. מתפללים תפילת עמידה של יום טוב (תפילת שבע), ומזכירים את "חג הסוכות, זמן שמחתנו". בברכת המזון מוסיפים את ברכת "יעלה ויבוא", את הבקשה: "הרחמן הוא ינחילנו יום שכולו טוב", ואת הבקשה המיוחדת לחג הסוכות. מנהג רבות מקהילות התנועה: "הרחמן הוא יפרוש עלינו את סוכת שלומו". הנוסח המסורתי של הבקשה: "הרחמן הוא יקים לנו את סוכת דוד הנופלת".
 - ד. עורכים את הקידוש הקהילתי בסוכת בית הכנסת. מקדשים בבית הכנסת ובבית בסדר: יין, קדושת היום ("...מקדש ישראל והזמנים"), ברכת הזמן, ברכת "ליישוב בסוכה", וברכת הפת. המקדשים בבית ולא בסוכה אינם מברכים על הישיבה בסוכה.
 - ה. מזמינים את האושפיזין טרם הקידוש (כמופיע במחזור "השמחה שבלב") או טרם ברכת הסוכה.
 - ו. נטילת הלולב וההלל: בבוקר החג נוטלים את ארבעת המינים בברכה. זמן הנטילה מזריחת החמה ועד שקיעתה, אולם נוהגים לטול הלולב עד תחילת אמירת ההלל. מנהג רבות מקהילות התנועה לטול את המינים יחד במעמד קהילתי לאחר סיום תפילת העמידה בשחרית וטרם אמירת ההלל.
 - ז. טרם הנטילה מברכים "...על נטילת לולב" ואת ברכת הזמן (ביום הראשון של החג, או בפעם הראשונה שנוטלים). נוהגים לאחוז את אגודת הלולב, ההדס והערבה ביד ימין ואת האתרוג ביד שמאל. בעת הברכה אוזנים את האתרוג במהופך, כאשר עוקץ הפרי כלפי מעלה, בניגוד לדרך גידולו, כדי שהמברך לא יצא ידי חובת הנטילה בעצם האחיזה בארבעת המינים.
 - ח. לאחר הברכות הופכים את האתרוג כדרך גידולו (עוקץ למטה ופיטם למעלה) ומנענעים את האגודה לארבע רוחות השמים למעלה ולמטה. לעניין נענוע האגודה ישנם מספר מנהגים (מנהג אשכנז: מזרח, דרום, מערב, צפון, מעלה, מטה. מנהג האר"י וקהילות החסידים: דרום, צפון, מזרח, מעלה, מטה, מערב). נוהגים לנענע את האגודה שלוש פעמים לכל כיוון.

ט. לאחר סיום העמידה בתפילת שחרית נוהגים לומר הלל שלם בברכותיו. בעת אמירת ההלל אוחזים באגודת ארבעת המינים. שבים ומנענעים את האגודה בעת אמירת הפסוקים "הודו ליי כי טוב, כי לעולם חסדו", בראשית ובסוף פרק קי"ח ובפסוק: "אנא יי הושיעה נא" שבאמצע הפרק. בנוסחי התפילה המסורתיים נוהגים שהקהל עונה: "הודו ליי כי טוב, כי לעולם חסדו" אחרי ששליח הציבור אומר כל אחד מארבעת הפסוקים הראשונים של הפרק ("הודו", "יאמר נא בית ישראל", "יאמרו נא בית אהרון", "יאמרו נא יראי יי") ומנענעים את האגודה בעת אמירת הפסוק. במרבית קהילות התנועה לא נוהגים שהקהל חוזר אחרי שליח הציבור באמירת "הודו ליי כי טוב כי לעולם חסדו", וממילא אין מנענעים את האגודה, אלא בראשית הפרק ובחתימתו. בנוסף נוהגים לנענע את הלולב בעת אמירת הפסוק "אנא יי הושיעה נא" והחזרה עליו.

י. מכאן שעל פי מנהג מרבית קהילות התנועה (וכך גם במחזור "השמחה שבלב") יש לנענע את אגודת המנים ארבע פעמים בעת ההלל: בפסוק הראשון ובפסוק האחרון של הפרק ("הודו ליי כי טוב...") ובעת האמירה הכפולה של הפסוק "אנא יי הושיעה נא". יש הנוהגים לנענע האגודה בכל ארבעת הפסוקים של "הודו", "יאמר נא בית ישראל", "יאמרו נא בית אהרון", "יאמרו נא יראי יי".

יא. סדר ההושענאות: לפני קריאת התורה נוהגים באמירת סדר ההושענאות. מוציאים ספר תורה מן ההיכל, מניחים אותו על הבימה/דוכן הקריאה, או ניצבים עמו על הבימה, והקהל מקיף את התורה הקפה אחת בעת אמירת פיוט ההושענאות ליום טוב, תוך אחיזה באגודת ארבעת המינים. מנהג חלק מהקהילות לשלב את אמירת ההושענאות בסדר הוצאת ספר התורה, לאחר הוצאת הספרים וטרם הקריאה בתורה. מנהג חלק מקהילות ספרד לומר את סדר ההושענאות לפני חתימת התפילה, בתום תפילת המוסף. ברוח זו, קהילות שאינן אומרות את תפילת המוסף יכולות לומר את פיוט ההושענאות בעת השבת הספרים להיכל. במחזור "השמחה שבלב" מופיעים פיוטי הושענאות ממסורת קהילות השונות וכן פיוטים שנכתבו על ידי רבות ורבני התנועה.

יב. קריאת התורה וההפטרה: מוציאים שני ספרי תורה בשחרית. בעת הוצאתם אומרים את י"ג מידות הרחמים. בספר הראשון מעלים חמישה עולים בפסוקי המועדים שבפרשת "אמר" (ויקרא כג, 1-44). בספר השני קוראים למפטיר בעניין החג. המנהג המסורתי: פסוקי קורבנות היום הראשון של החג בפרשת "פנחס". מנהג מחזור "השמחה שבלב": פסוקי החג מתוך פרשת "ראה". ראו בהמשך טבלת הקריאות וההפטרות לכל ימי החג.

יג. יש הנוהגים לומר חצי קדיש בתום הקריאה בספר הראשון ובספר השני. יש הנוהגים לומר ברכה לרפואת החולים טרם הגבהת הספר הראשון.

יד. על פי המנהג במחזור "השמחה שבלב" מפטירים במלכים א' ח, 14-1 בספור חג הסוכות בימי שלמה המלך וחונכת המקדש הראשון. על פי המנהג המסורתי מפטירים בזכריה י"ד 1-21, בנבואה המזכירה את חג הסוכות ואת הקשר בינו לבין הבקשה לגשמים.

טו. במחזור "השמחה שבלב" מופיע נוסח של תפילת המוסף לרגלים. מרבית קהילות התנועה נוהגות להסתפק בזכר למוסף בנוסח המופיע בסיפור "העבודה שבלב", או בנוסח המופיע במחזור "השמחה שבלב".

טז. חלק מקהילות התנועה נוהגות לחלק את פרקי מגילת קהלת בין ימי החג, ולהתחיל בקריאתה כבר ביום טוב ראשון של החג.

יז. בסעודת צהרי החג, מקדשים על היין ועל הפת. מקדימים לברכות את פסוקי "אלה מועדי יי... וידבר משה..." (ויקרא כג, ד ו-מד).. נוסח הקידוש מופיע גם בסיפור "העבודה שבלב" (עמ' 137) וגם במחזור "השמחה שבלב" (עמ' 214). כמו בכל יתר הסעודות הנערכות בסוכה, מברכים את ברכת הישיבה בסוכה לפני ברכת הפת. ניתן לחזור ולהזמין את האושפיזין של היום הראשון - שרה ואברהם.

יח. בתפילת מנחה מתפללים תפילת שבע של יום טוב ומזכירים את "חג הסוכות זמן שמחתנו". אין קוראים בתורה. מנהג חלק קטן מקהילות התנועה לקרוא בתורה גם במנחה במקום בו ישנה חגיגת בר/בת מצווה.

יט. במוצאי החג, עם צאת הכוכבים, מבדילים על כוס היין. מברכים את ברכת "בורא פרי הגפן" את ברכת "...המבדיל בין קודש לחול". אין מברכים על מאורי האש ועל הבשמים ואין מקדימים לברכות את פסוקי הישועה והשמחה.

כ. בלילות חול המועד סוכות נוהגים לערוך זכר ל-"שמחת בית השואבה" ומתכנסים בסוכה או בבית הכנסת ללימוד ולשירה. מזמינים את האושפיזין של היום השני - רבקה ויצחק.

מנהגי ארבעת המינים ונטילת הלולב

- א. בכל אחד מימי החג נוהגים ליטול יחד בברכה את ארבעת המינים: לולב, אתרוג, הדס וערבה. נטילת הלולב ביום הראשון נחשבת כמצווה מהתורה, ואילו נטילת הלולב ביתר ימי החג היא מתקנת רבן יוחנן בן זכאי לזכר המקדש (בו נהגו לטול את הלולב במשך כל ימי החג).
- ב. במרבית קהילות התנועה נוהגים לטול את הלולב גם בשבת, בניגוד למנהגן של הקהילות המסורתיות (מחשש לטלטול בשבת). מנהג חלק מהקהילות (כדוגמת קהילת הראל) ליטול לולב בשבת רק אם מדובר ביום טוב ראשון של חג הסוכות.
- ג. אין לברך על נטילת לולב אם אחד מן המינים גנוב או גזול. אין מברכים על הנטילה אם האגודה חסרה את אחד מן המינים או אחד מהם פסול.
- ד. נוהגים לטול לולב אחד, אתרוג אחד, שלושה ענפי הדס, ושני ענפי ערבה. מנהג חלק מעדות ישראל להוסיף הדסים וערבות להידור המצווה.
- ה. אוגדים את הלולב, הערבה והדס יחד, לשם הידור המצווה. יש המקפידים לאגוד את הלולב במינו ולהשתמש בכלי מיוחד הקלוע מעלי התמר. יש הקושרים את האגודה בסרט, חבל או פיסת בד. מקפידים שהלולב יהיה גבוה מההדסים ומהערבות בטפח (8 ס"מ).
- ו. בכל יום מימות החג מברכים טרם הנטילה "לציוונו על נטילת לולב". ביום הראשון של החג, או בפעם הראשונה שנוטלים את הלולב, מוסיפים את ברכת הזמן (שהחיינו). נוהגים לאחוז את אגודת הלולב, ההדס והערבה ביד ימין ואת האתרוג ביד שמאל. בעת הברכה אוחזים את האתרוג במהופך, כאשר עוקץ הפרי כלפי מעלה בניגוד לדרך גידולו, כדי שהמברך לא יצא ידי חובת הנטילה עוד לפני הברכה בעצם האחיזה בארבעת המינים. לאחר הברכות הופכים את האתרוג כדרך גידולו (עוקץ למטה ופטמה למעלה) ומנענעים את האגודה לארבע רוחות השמים למעלה ולמטה.
- ז. לעניין נענוע האגודה ישנם מספר מנהגים. מנהג אשכנז: מזרח, דרום, מערב, צפון, מעלה, מטה. מנהג האר"י וקהילות החסידים: דרום, צפון, מזרח, מעלה, מטה, מערב. נוהגים לנענע את האגודה שלוש פעמים לכל כיוון.

"ומחה יי דמעה" - אבלות בסוכות: חג הסוכות מפסיק את אבלות השבעה ואת אבלות השלושים, גם אם האבלים הספיקו לשבת באבלותם במשך זמן קצר בלבד לפני כניסת החג. במידה והאבלים כלל לא נהגו במנהגי האבלות לפני כניסת החג (מכורח או מבחירה) ימנו שבעת ימי האבלות מצאת החג השני.

האבלים המעוניינים בכך יכולים להמשיך ולקבל מנחמים גם לאחר יומו הראשון של חג הסוכות ובמהלך חול המועד עד השלמת שבעה ימים מיום הקבורה, ואף להודיע על כך ברבים (במודעת האבל או בשמועה). יחד עם זאת במהלך היום הטוב וחול המועד האבלים אינם נוהגים במנהגי האבלות אלא מקבלים את פני המנחמים בלבד.

במידה והחג בטל את אבלות השבעה, האבלים נוהגים מצאת החג השני את מנהגי אבלות השלושים עד ליום השלושים לקבורתו.

האבלים יכולים לעלות לקבר יקירם בערב סוכות או לאחר החג. אין נוהגים לפקוד הקבר לצורך אזכרה במהלך ימי חול המועד.

חול המועד סוכות, ימים שלישי עד ראשון ט"ז - כ"א תשרי 15-20.10

- א. בתפילות העמידה ובברכת המזון מוסיפים את ברכת "יעלה ויבוא". בברכת המזון מוסיפים את הבקשה המיוחדת לחג הסוכות: "הרחמן הוא יפרוש עלינו את סוכת שלומו" או "הרחמן הוא יקים לנו סוכת דוד הנופלת".
- ב. בחול המועד אין מניחים תפילין.
- ג. תפילת העמידה, ההלל ונטילת הלולב: מתפללים תפילת עמידה של חול (ומוסיפים בה כאמור את ברכת "יעלה ויבוא") נוטלים את הלולב עוד טרם אמירת ההלל. לאחר תפילת עמידה אומרים הלל שלם בברכותיו. מנענעים הלולב בפסוקי "הודו ל-י"י" ו"אנא יי הושיעה נא". לעניין מנהגי הנטילה ואמירת ההלל ראו לעיל.
- ד. נוהגים לומר את סדר ההושענות טרם הוצאת ספר התורה, או במהלך הוצאת ספר התורה. המנהג המסורתי לומר בכל אחד מימות החג פיוט הושענות אחר. מנהג רבות מקהילות התנועה (כפי שמשתקף בסידור "העבודה שבלב") לחזור בימות חול המועד על פיוט הושענות הנאמר ביום טוב ראשון. במחזור "השמחה שבלב" מופיע מגוון של פיוטי הושענות ממסורת העדות השונות, וניתן לבחור מבינם. עדות ספרד נוהגות לומר את סדר ההושענות לפני חתימת התפילה.
- ה. קריאת התורה: מוציאים ספר תורה אחד וקוראים לארבעה עולים בעניין החג. המנהג המסורתי: קריאת פסוקי הקורבנות של היום מתוך פרשת "פנחס" (חוזרים על אותה הקריאה בכל עליה). מנהג "השמחה שבלב": פסוקי החג בפרשת "אמר" (מתוך הקריאה של היום הראשון - שלושה פסוקים בכל עליה). ראו טבלת הקריאות בתורה בימי החג בהמשך. אין מפטירים בחול המועד.
- ו. לאחר קריאת התורה נוהגים להוסיף זכר למוסף או להתפלל תפילת מוסף, בת שבע ברכות, כמופיע במחזור "השמחה שבלב". גם קהילות שאינן אומרות זכר למוסף בשבת, ראוי ויוסיפו את התפילה במהלך חול המועד לאחר החזרת התורה להיכל, על מנת לברך את ברכת "...מקדש ישראל והזמנים".
- ז. בסעודות הנערכות בסוכה מברכים "ליישב בסוכה" טרם ברכת הפת. מזמינים אושפיזין טרם ברכת הסוכה והפת.
- ח. בלילות חול המועד סוכות נוהגים לערוך זכר ל-"שמחת בית השואבה" ומתכנסים בסוכה או בבית הכנסת ללימוד ולשירה.

ח. זמנה של המצווה במהלך כל שעות היום, אך נוהגים לברך על נטילת הלולב עוד טרם אמירת תפילת ההלל בכל אחד מימיו של החג. מנהג רבות מהקהילות לעצור את סדר התפילה לאחר תפילת העמידה (ביום טוב ובחול המועד), להדריך את חברי הקהילה והמתפללים בפרטי המצווה ולאפשר לכל החפץ בכך לטול את הלולב.

ט. בעת אמירת ההלל אוחזים באגודת ארבעת המינים. שבים ומנענעים את האגודה בעת אמירת הפסוקים "הודו ל-י"י כי טוב, כי לעולם חסדו", בראשית ובסוף פרק קי"ח ובפסוק: "אנא יי הושיעה נא" שבאמצע הפרק.

י. בנוסחי התפילה המסורתיים נוהגים שהקהל עונה: "הודו ליי כי טוב כי לעולם חסדו" אחרי ששליח הציבור אומר כל אחד מארבעת הפסוקים הראשונים של הפרק (הודו, יאמר נא בית ישראל, יאמרו נא בית אהרון, יאמרו נא יראי יי) ומנענעים את האגודה בעת אמירת הפסוק. במרבית קהילות התנועה אין נוהגים שהקהל חוזר אחרי שליח הציבור באמירת "הודו ליי כי טוב כי לעולם חסדו", וממילא אין מנענעים את האגודה, אלא בראשית הפרק ובחתימתו. בנוסף נוהגים לנענע את הלולב בעת אמירת הפסוק "אנא יי הושיעה נא" והחזרה עליו.

יא. מכאן שעל פי מנהג מרבית קהילות התנועה (וכך גם במחזור "השמחה שבלב") יש לנענע את אגודת המינים ארבע פעמים בעת ההלל: בפסוק הראשון ובפסוק האחרון של הפרק ("הודו ליי כי טוב...") ובעת האמירה הכפולה של הפסוק "אנא יי הושיעה נא". יש הנוהגים לנענע האגודה בכל ארבעת הפסוקים של "הודו", "יאמר נא בית ישראל", "יאמרו נא בית אהרון", "יאמרו נא יראי יי".

יב. נוהגים לנענע האגודה שלוש פעמים לכל כיוון. יש הנוהגים שבזמן ששליח הציבור אומר את שם יי', בעת אמירת פסוקי ההלל עוצרים את הנענוע של הלולב.

יג. נוהגים לאחוז באגודת המינים גם בעת ההקפה של ספר התורה בזמן אמירת פיוטי ההושענות.

- א. נטילת לולב בשבת: המנהג המסורתי הוא שלא לישול את לולב ביום השבת, לא לנענע אותו בעת אמירת ההלל ולא להקיף את התורה עם האגודה בעת אמירת ההושענות. מנהג חלק מקהילות התנועה לטול לולב ביום שבת, על כל מנהגיו, בדומה לתקיעת השופר בשבת. מנהג חלק אחר מקהילות התנועה, לטול לולב בשבת רק כאשר מדובר ביום טוב ראשון של החג (וזה הוא אינו המקרה בשנת תשע"ט).
- ב. בתפילת השחרית של שבת מוסיפים את ברכת "יעלה ויבוא". לאחר תפילת העמידה אומרים את ההלל.
- ג. לאחר ההלל אומרים את פיוט ההושענא המיוחד ליום השבת. מנהג חלק מהקהילות להוציא את התורה ולהקיפה כבימות החג האחרים. מנהג חלק מהקהילות להסתפק בפתיחת ארון הקודש בעת אמירת הפיוט. רוב קהילות הספרדים ועדות המזרח כלל אינן אומרות הושענות בשבת. בדרך זו נוהגת גם קהילת הר-אל.
- ד. הקריאה בתורה בהפטרה: ובמגילת קהלת: בשבת חול המועד נוהגים לקרוא את מגילת קהלת טרם קריאת התורה. מנהג חלק מקהילות התנועה להסתפק בקריאת מבחר פסוקים מן המגילה. מנהג אחר בחלק מן הקהילות: חלוקת פרקי המגילה בין יום טוב ראשון של החג, שבת חול המועד ויום שמיני עצרת.
- ה. מוציאים שני ספרי תורה. בראשון מעלים שבעה עולים בקריאה המיוחדת לשבת חול המועד - פרשת הלוחות השניים מתוך פרשת "כי תשא", שבסיומה מזכירים הרגלים (שמות לד). בספר השני קוראים למפטיר בעניין החג. המנהג המסורתי: קורבנות היום מתוך פרשת "פנחס". מנהג מחזור "השמחה שבלב": פסוקי החג בפרשת "משפטים" (שמות כג). לעניין זה ראו בטבלת הקריאות בתורה בהמשך.
- ו. המנהג המוצע ע"י מחזור "השמחה שבלב" הוא להפטיר בנחמיה, בפסוקים המזכירים את חג הסוכות של שבי ציון. מנהג מיוחד זה מבוסס על מסכת סופרים שקבעה ברכה מיוחדת לקריאה בכתובים. המנהג המסורתי להפטיר בנבואת יחזקאל על מלחמת גוג ומגוג. פרטי הקריאה מפורטים בטבלה שבהמשך.
- ז. בסיום ההפטרה מברכים את ארבע הברכות החותמות. חתימת הברכה הרביעית ברוב מנהגי העדות: "מקדש השבת". מנהג חלק מקהילות התנועה (בעקבות מנהג אשכנז ותימן) לחתום ב"מקדש השבת, ישראל והזמנים".
- ח. לאחר החזרת ספרי התורה אומרים זכר למוסף, בנוסח לשבת, או בנוסח המופיע במחזור "השמחה שבלב". מנהג חלק מקהילות התנועה להתפלל תפילת מוסף לשבת ולחג, כמופיע במחזור "השמחה שבלב" (חתימת הברכה הרביעית: מקדש

"ומחה יי דמעה מעל דמעה" - אבילות בחול המועד: קרוביו של אדם שנקבר במהלך חול המועד מתחילים את אבילות השבעה עם צאת חג שמחת תורה למשך שבעה ימים.

יחד עם זאת אם האבילים מעוניינים לקבל פני מנחמים במהלך ימי חול המועד, לאחר הקבורה, הם יכולים לעשות כן, מבלי שינהגו במנהגי האבילות הפומביים במהלך ימי חול המועד. עם צאת חג שמחת תורה מקבלים פני מנחמים עד היום השביעי מהקבורה, ואין הכרח לקבל פני מנחמים עד להשלמת שבעת ימי האבל. לאחר תום שבעת ימי האבל הנמנים מצאת שמחת תורה מתחילה אבילות השלושים הנמנית עד מלאת שלושים ימים מהקבורה.

ניתן לעלות לקבר ביום השביעי לקבורה או בתום שבעת ימי האבל המתחילים עם צאת חג שמחת תורה. את אזכרת השלושים עורכים ביום השלושים לקבורה.

שבת חול המועד סוכות, כ' תשרי 19.10

- א. בערב שבת מדליקים נרות ומברכים לאחר ההדלקה "...להדליק נר של שבת" כמו בכל שבת (ולא את ברכת "...של יום טוב").
- ב. נוהגים לומר נוסח מקוצר של קבלת השבת. בחלק מקהילות התנועה נוהג להתחיל במזמור תהילים כט ולשיר ארבעה בתים בלבד מתוך הפיוט לכה דודי (שמור וזכור, לקראת שבת, התעוררי ובואי בשלום). קהילות אחרות נוהגות להתחיל את סדר קבלת השבת ממזמור צב: "מזמור שיר ליום השבת".
- ג. בתום קריאת שמע ולפני תפילת עמידה אומרים את פסוקי "ושמרו". נוהגים להוסיף את הפסוק: "וידבר משה את מועדי יי אל בני ישראל" (ויקרא כג, 44)
- ד. מתפללים תפילת עמידה של ערב שבת (ולא של יום טוב) ומוסיפים את ברכת "יעלה ויבוא".
- ה. עורכים קידוש ליל שבת (ולא ליל יום טוב) בסוכה, ומברכים "ליישב בסוכה" טרם ברכת המוציא. מזמינים אושפיזין טרם הקידוש או לפני ברכת הסוכה. האוכלים את סעודת השבת בתוך ביתם ולא בסוכה אינם מברכים את ברכת "ליישב בסוכה" אך יכולים להזמין את האושפיזין.

השבת, ישראל והזמנים). גם בקהילות בהן לא נוהגים לומר זכר למוסף מדי שבת, ראוי לומר סדר זה בשבת חול המועד על מנת לומר את מטבע הברכה: "... מקדש ישראל והזמנים".

יד. עורכים את הקידוש לצהרי השבת בסוכה. יש הנוהגים גם להוסיף את הפסוק "וידבר משה את מועדי יי" (ויקרא כג, 44) טרם הברכה על היין ולאחר פסוקי השבת ("ושמרו" ו-"זכור"). מברכים "... לישב בסוכה" לפני ברכת הפת. המקדשים בביתם אינם מברכים את ברכת הסוכה.

טו. בתפילת מנחה קוראים לשלושה בפרשת "וזאת הברכה". מתפללים תפילת עמידה של שבת ומוסיפים את ברכת "יעלה ויבוא". אין אומרים פסוקי "צדקתך צדק" בשבת חול המועד.

טז. במוצאי השבת עורכים הבדלה בנוסח המלא על ארבע ברכותיה. לילה זה הוא ליל הושענא רבא. יש הנוהגים לקיים בלילה זה לימוד במתכונת של תיקון. על פי המנהג המסורתי האושפיז של יום זה הוא דוד המלך וניתן לציין הדבר בסעודת מלווה מלכה בסוכה או בבית הכנסת, המכונה גם סעודת דוד המלך.

הושענא רבא, יום ראשון כ"א תשרי 20.10

א. יומו השביעי של החג - דינו כדיני חול המועד לעניין תפילות הרגל והקריאה בתורה.
ב. ביום זה, שנחשב כיום חיתום הדין, נוהגים מקצת מנהגי הימים הנוראים, בכל הנוגע לניגוני התפילה, להדלקת נר נשמה ולאחולי אדם לרעהו: "גמר טוב", או "פתקה טובה".

ג. יש הנוהגים לערוך בליל הושענא רבא תיקון וליל לימוד בדומה לליל שבועות וליל שביעי של פסח.

ד. לאחר אמירת ההלל נוהגים לומר סדר הושענות מיוחד. נוהגים להוציא את כל ספרי התורה שבהיכל ולהקיפם שבע הקפות בעת אמירת הפיוטים שנאמרו בימי החג הקודמים ופיוטים נוספים המיוחדים ליום הושענא רבא. בתום ההקפות נוהגים לומר פיוטי הושענות מיוחדים שעניינם הבקשה לגשם והצפייה לגאולה. בתום אמירת הפיוטים חובטים בקרקע באגודה של חמשה ענפי ערבות חמש פעמים ויש הנוהגים לנענע את אגודת הערבות (על יסוד פירושו של רש"י למסכת סוכה). נוסח מיוחד של פיוטים ותפילה ליום הושענא רבא מופיע במחזור "השמחה שבלב" (עמ' 282).

ה. בשעות הצהריים של הושענא רבא נוהגים לאכול את הסעודה האחרונה בסוכה ולומר תפילה מיוחדת עם היציאה האחרונה מן הסוכה. נוסח התפילה מופיע במחזור "השמחה שבלב".

שמיני עצרת ושמחת תורה, יום שני כ"ב תשרי 21.10

א. שמיני עצרת הוא רגל בפני עצמו ואין יושבים בו בסוכה. נוהגים לומר תפילה ליציאה מן הסוכה בעת הישיבה בסוכה ביום הושענא רבא, טרם כניסת החג.

ב. בערב החג מדליקים נרות ומברכים טרם ההדלקה "להדליק נר של יום טוב". מברכים גם את ברכת הזמן (ברכת שהחיינו), שכן מדובר ביום טוב נפרד. יש הנוהגים להדליק הנרות בפתח סעודת החג.

ג. המקפידים בדיני הבערת אש ביום טוב מדליקים טרם הדלקת הנרות נר של יממה להעברת האש לצרכי בישול.

ד. מתפללים תפילת עמידה של יום טוב, בת שבע ברכות, ומזכירים את "שמיני עצרת החג הזה, זמן שמחתנו". בברכת המזון מוסיפים "יעלה ויבוא" ואת הבקשה "הרחמן הוא ינחילנו יום שכולו טוב".

ה. מנהג חלק מקהילות התנועה להוציא ספר תורה גם לאחר תפילת העמידה בליל החג ולהזמין את הילדים לעליה מיוחדת בלוויית אחד מן המבוגרים. למנהג זה יסוד במנהגי חלק מקהילות אשכנז שנהגו לקרוא בתורה בליל שמחת תורה.

ו. תפילת הגשם: בבוקר החג אומרים את ברכת הגשם ונוהגים לאמרה מול ארון פתוח. בסידור "העבודה שבלב" ובמיוחד במחזור "השמחה שבלב" מבחר פיוטי גשמים ממסורת הקהילות השונות. לעניין זה מספר מנהגים:

א. שילוב ברכת הגשם בחזרת שליח הציבור על תפילת העמידה בשחרית, לאחר ברכת אבות ואימהות (מנהג סידור "העבודה שבלב" וקהילות שאינן אומרות את תפילת המוסף).

ב. בקהילות האומרות את תפילת המוסף - שילוב ברכת הגשם בחזרת שליח הציבור על תפילת העמידה במוסף, לאחר ברכת אבות ואימהות (מנהג קהילות אשכנז).

ג. אמירת פיוטי הגשם בפני עצמם לאחר השבת התורה להיכל (מנהג קהילות ספרד).

ז. לאחר תפילת העמידה בבוקר החג אומרים הלל שלם בברכותיו.

ח. ההקפות: בערב החג לאחר תפילת העמידה, ובבוקר החג, טרם הקריאה בתורה, מוציאים את ספרי התורה מן ההיכל ועורכים שבע הקפות, בשירה ובריקודים, לכבודה של התורה. מקדימים את פסוקי "אתה הראת לדעת" להוצאת ספרי התורה ופותחים כל הקפה בבית מתוך הפיוט "אלוהי הרוחות".

ט. הקריאה בתורה ובהפטרה: בתום ההקפות בבוקר החג קוראים בתורה מתוך שלושה ספרים. בספר הראשון לחמישה עולים בפרשת "וזאת הברכה" (דברים לג, 1-26). מנהג לעלות לתורה את כל הנוכחים בתפילה, אם באמצעות חזרה על הקריאה, אם באמצעות עליה קבוצתית, ואם באמצעות הקריאה במספר ספרי תורה במקביל, באתרים שונים בבית הכנסת.

י. נוהגים להזמין את הילדים לעליה מיוחדת בלויית אחד ממבוגרי הקהילה. יש הנוהגים לקרוא בעליה זו בדברים ל"ג, 27-29, ולהזמין את המבוגר לעליה באמצעות הרשות לחתן/כלת "מעונה" על שום המילים הפותחות את הקריאה. רשות (הזמנה) לעליה זו מופיעה בסידור "העבודה שבלב" ובמחזור "השמחה שבלב" החדש. בעת העלייה נוהגים לפרוש טלית מעל ראשי הילדים ולאחר הברכה החותמת את העלייה לברך אותם באמצעות ברכת יעקב לנכדיו: "המלאך הגואל אותי מכל רע הוא יברך את הנערים ויקרא בהם שמי ושם אבותי אברהם ויצחק וידגו לרוב בקרב הארץ" (בראשית מח, 16)

יא. לאחר עליית הילדים, מזמינים את חתן/כלת התורה באמצעות הרשות לחתן/כלת התורה ומסיימים את קריאת התורה בקריאה מספר דברים לד, 1-12. בתום הקריאה מכריזים "חזק חזק ונתחזק". מגביהים וגוללים את הספר הראשון.

יב. מזמינים את כלת/חתן בראשית באמצעות הרשות המופיעה אף היא בסידור "העבודה שבלב" ובמחזור "השמחה שבלב" וקוראים בפרשת בראשית פרק א, 1 - פרק ב, 3. מנהג מקצת קהילות התנועה להסתפק בקריאת פסוקי היום הראשון בפרשת בראשית. מגביהים וגוללים את הספר שני.

יג. בספר השלישי מזמינים את המפטיר וקוראים בעניין שמיני עצרת. מנהג קהילות התנועה: פסוקי החג בפרשת "אמר". המנהג המסורתי: פסוקי קורבנות שמיני עצרת בפרשת "פנחס". ראו לעניין זה טבלת הקריאות בתורה וההפטרות לחג בהמשך.

יד. קהילות שיש ברשותן רק ספר תורה אחד, גוללות הספר כדי לחתום התורה ולהתחילה בראשית. בעת הגלילה בתורה ראוי לומר דברי תורה, לשיר לכבודה של התורה, או לנצל הגלילה כדי להסביר לקהל על דיני ומנהגי ספר התורה.

טו. חלק מקהילות התנועה נוהגות ביום שמחת תורה לפתוח את מגילת התורה לכאורה. הבחורים לקיים מנהג זה ראוי ויתנו דעתם על השמירה הקפדנית בכבודה של התורה ובשלומה של המגילה (לדוג': הזמנת הקהל לאחוז ביריעה באמצעות מטפחות או טליתות).

טז. לאחר גלילת הספר השלישי, המפטיר קורא את ההפטרה ביהושע א, 1-18 או 1-11, על מנת להדגיש את הקשר בין התורה לבין הנביאים וכתובים.

יז. טרם השבת ספרי התורה להיכל אומרים את סדר ה-"יזכור". מנהג חלק מקהילות התנועה לומר סדר 'יזכור' לאחר השבת ספרי התורה להיכל. במחזור "השמחה שבלב" מופיע סדר יזכור מיוחד לכל אחד מן הרגלים, לרבות שמיני עצרת.

יח. הנוהגים לומר זכר למוסף יכולים לעשות שימוש בנוסח המופיע בסידור "העבודה שבלב", או בנוסח המופיע במחזור "השמחה שבלב" החדש. מנהג חלק מקהילות התנועה לומר את תפילת המוסף במלואה ולכלול בה את ברכת הגשם.

יט. חלק מקהילות התנועה נוהגות לחלק את קריאת פרקי מגילת קהלת בין יו"ט סוכות, שבת חוה"מ ושמחת תורה.

כ. בתפילת מנחה מתפללים תפילת עמידה ליום טוב. אין מברכים את פסוקי "צדקתך צדק". אין קוראים בתורה במנחה של יום טוב שחל ביום חול. מנהג חלק מקהילות התנועה לאפשר חגיגת בר/ת מצווה בתפילת מנחה ולקרוא בתורה מפרשת בראשית.

כא. במוצאי החג מבדילים על כוס היין, מברכים את ברכת "בורא פרי הגפן" ומוסיפים את ברכת "...המבדיל בין קודש לחול". אין מברכים על הבשמים ועל מאורי האש.

כב. בצאת החג נוהגים לערוך חגיגת הקפות שניות בכיכרות העיר ובמקומות ציבוריים.

הקריאות בתורה ובהפטרה בחג הסוכות ושמיני עצרת-שמחת תורה

קריאה בנוסח המסורתי	הנוסח הרפורמי הישראלי עפ"י מחזור "השמחה שבלב"	
ספר א': ויקרא כג, 1 - כג, 44 ספר ב': דברים טז, 13-17 הפטרה: מלכים א' ח, 1-14	ספר א': ויקרא כג, 33-44 (שלושה פסוקים בכל עליה)	יום טוב סוכות, יום שני 14.10 - חמש עליות ומפטיר
במדבר כט, 17-19 "... וביום השני". חוזרים על הקריאה ארבע פעמים	ויקרא כג, 33-44 (שלושה פסוקים בכל עליה)	א' חול המועד, יום שלישי 15.10 - ארבע עליות
במדבר כט, 20-22 "...וביום השלישי". חוזרים על הקריאה ארבע פעמים	ויקרא כג, 33-44 (שלושה פסוקים בכל עליה)	ב' חול המועד, יום רביעי 16.10 - ארבע עליות
במדבר כט, 23-25 "... וביום הרביעי". חוזרים על הקריאה ארבע פעמים	ויקרא כג, 33-44 (שלושה פסוקים בכל עליה)	ג' חול המועד, יום חמישי 17.10 - ארבע עליות
במדבר כט, 26-28 "... וביום החמישי". חוזרים על הקריאה ארבע פעמים	ויקרא כג, 33-44 (שלושה פסוקים בכל עליה)	ד' חול המועד, יום שישי 18.10 - ארבע עליות
ספר א': שמות לג, 12 - לד, 26 ספר ב': במדבר כט 20-22 "...וביום הששי". הפטרה: יחזקאל לח, 16 - לט, 18	ספר א': שמות לג, 12 - לד, 26 ספר ב': שמות כג, 12-19 הפטרה: נחמיה ח, 9-18	שבת חול המועד, 19.10 - שבע עליות ומפטיר
במדבר כט, 32-34 "...וביום השביעי". חוזרים על העליה ארבע פעמים	ספר א': שמות לג, 12 - לד, 26 ספר ב': שמות כג, 12-19 הפטרה: נחמיה ח, 9-18	הושענא רבא - יום ראשון 20.10 - ארבע עליות
ספר א': דברים לג-לד ספר ב': בראשית א, 1 - ב' 3 ספר ג': במדבר כט, 35-39 הפטרה: יהושע א, 1-18	ספר א': דברים לג-לד ספר ב': בראשית א, 1 - ב' 3 ספר ג': ויקרא כג, 33-36 הפטרה: יהושע א, 1-11	שמיני עצרת ושמחת תורה - יום שני, 21.10 ספר ראשון: חמש עליות, עלית ילדים (חתן/כלת מעונה), עלית חתן/כלת תורה; ספר שני: עלית חתן/ כלת בראשית; ספר שלישי: מפטיר

**שבת פרשת בראשית, כ"ז תשרי 26.10 -
שבת מברכין חודש מרחשוון**

- א. בשחרית קוראים לשבעה עולים ולמפטיר מתוך פרשת "בראשית". מפטירים בנבואת ישעיהו המזכירה את בריאת העולם. מנהג ספרד: ישעיהו מב, 5-21. מנהג אשכנז: ישעיהו מב, 5 - מג, 10.
- ב. לאחר קריאת התורה מברכים את חודש מרחשוון ומכריזים על ראש החודש שיחול בימים שלישי ורביעי.
- ג. במנחה קוראים לשלושה עולים בפרשת "נח".
- ד. מנהג חלק מעדות ישראל לשלב בתפילת המנחה החל משבת בראשית ועד לשבת הגדול שלפני חג הפסח את אמירת מזמורי "שיר המעלות" שבספר תהילים.

א' ראש חודש מרחשוון, יום שלישי, ל' תשרי 29.10

- א. בתפילות העמידה במהלך היום ובברכת המזון מוסיפים את ברכת "יעלה ויבוא" לציון ראש החודש. בברכת המזון מוסיפים אף את הבקשה "הרחמן הוא יחדש עלינו את החודש הזה לטובה ולברכה". בקשה זו מצרפת גם לפני חתימת ברכת המזון בקצרה.
- ב. יש הנוהגים לשלב בתפילה את מזמור תהילים ק"ד: "ברכי נפשי", הנחשב כשיר של יום של ראשי חודשים. ניתן לשלב את פרק התהילים בסדר פסוקי דזמרה, לאחר אמירת ההלל או בסיום קריאת התורה.
- ג. לאחר תפילת העמידה בשחרית (תפילת חול שמוסיפים בה את ברכת "יעלה ויבוא") אומרים את ההלל בדילוג, עם ברכותיו.
- ד. קריאת התורה: מעלים ארבעה עולים לתורה וקוראים בעניין ראש החודש. מנהג קהילות התנועה לקרוא בפרשת "בהעלותך" את פסוקי התרועה בראשי החודשים (עליה ראשונה: במדבר י, 1-3; עליה שנייה: י, 4-7; עליה שלישית: י, 8-10; עליה רביעית: י, 8-10 (חזרה על עליה שלישית)).
- ה. הקריאה המסורתית היא בעניין קורבנות ראש החודש, מתוך פרשת "פנחס" (עליה ראשונה: במדבר כח, 1-3; עליה שנייה: פס' 5-3; עליה שלישית: פס' 10-6; עליה רביעית: 15-11).
- ו. אין מפטירים בראש חודש.

- ז. לאחר החזרת ספר התורה ולפני סיום התפילה ניתן להוסיף זכר למוסף לפי הנוסח המופיע בתפילת השבת בסידור "העבודה שבלב", או בנוסח המיוחד לראשי חודשים המופיע במוסף התפילה בסוף האוגדן.
- ח. המניחים תפילין יחלצו אותם לפני אמירת זכר למוסף.
- ט. בחלק מקהילות ישראל התפתחו בראשי חודשים מנהגי תפילה והתכנסות מיוחדים של הנשים. בחלק מקהילות התנועה נוהגים לקיים אירועי לימוד מיוחדים ברוח זו. נשות הכותל מקיימות ביום זה תפילת ראש חודש חגיגת בכותל המערבי.

